Andrea Bajani - Tatjana Peruško

Život nije posložen abecednim redom

Djetinjstvo

Bilo je jasno da će prije ili poslije dječak s naočalama i crvenim hlačicama šutnuti loptu izvan igrališta. Bilo je jasno jer ju je udarao pakosno, kao da postoje neriješeni računi između stopala i lopte, ne mareći odveć za smjer, protivnika ili završni rezultat. Kad god bi krenuo u napad, ti bi se načas isključio iz razgovora. Osjetio bi kako se netko u tebi penje na male ljestve – baš tu, ispod prsne kosti – odakle se utakmica očito bolje vidi. Ti bi stajao ondje i puštao ga da se popne, a topot njegovih stopala po prečkama zvučao ti je kao kakvo dopunsko srce. Nadao si se da ga ne čuje gospođa koja je sjedila pored tebe, i s kojom si, u odijelu i s kravatom, razgovarao o nekretninama, porezima i špekulacijama. Čim bi se igra prekinula, ti bi u sebi ponovno začuo stopala kako silaze prečkama, zadihanost i zatim tišinu. Tada bi ponovno progovorio: dvadeset godina iskustva za savjet prijateljici.

Kad je došlo do izjednačenja shvatio si da je stigao i čas da se pomakneš s klupe. U tebi je nastao pakao: razgovor se sveo na kašljucanje i poštapalice, samo da dobiješ na vremenu. Pa sve to pusto uspinjanje i silaženje ljestvama, i stopala – tvoje dopunsko srce – što se premještaju desno pa lijevo, prateći loptu na igralištu. Povremeno bi pod prsnom kosti začuo nešto poput tihe psovke, koju bi utišao lupkajući se rukom po grudima. Tada si gospođi predložio da prošećete, jer ideje se – objasnio si joj – pokreću samo ako se i mi krećemo. Naganjaju ljude iz straha da ih ne ostave za sobom. Krenuli ste u šetnju asfaltiranim prstenom uz rub igrališta i gospođa ti je, zdvojna, izložila problem u vezi s nasljedstvom i zavađenom braćom, no sve je to blijedjelo pred kaznenim udarcima i nepravdama na gol-crti.

Zatim je dječak s naočalama i crvenim hlačicama u zanosu udario loptu, i ti si vidio kako leti vrlo visoko, iznad gola. Bilo je jasno da će doći do toga: ne igra se šutajući tako. Vidio si kako lopta stiže prema vama. Odskočila je od tla jednom, drugi put, još nekoliko puta, sve neodlučnije i sve

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/2.12.lt.5

bliže. Gospođa nije primijetila ništa – samo je ponavljala: „Ti mi reci što da učinim.“ – a u tebi je zijevnula tišina puna iščekivanja. Pod prsnom kosti nitko se nije pomaknuo. U tom trenu, dok se lopta kotrljala prema vama, baš u tom trenu shvatio si da ga neće biti moguće zaustaviti. Tako je nakon dvadeset godina odgoja, kažnjavanja, obuzdavanja, dječak u tebi urlajući širom otvorio vrata. Gospođa je zastala. Skočivši, ti i on zajedno ste poletjeli za loptom i udarili je iz sve snage, podigavši zatim ruke prema nebu.

Ljubav

Tko bi rekao da ćeš baš u tom času i u tom stanju pomisliti na psa svoje tetke. Baš ondje, dok sjediš u rađaonici sa zaštitnom kapicom na glavi i maskom, u ogrtaču. Dok tvoja supruga, koja pored tebe diše u zadanom ritmu, traži da je držiš za ruku i govoriš da će sve dobro proći. Pognuta među njezinim nogama, primalja te – zapravo se obraćajući točci u kojoj će se sve dogoditi, kao da ponajprije treba uvjeriti dijete da izađe – molila da se oglasiš. A tvoj tata – rekla je – gdje li je samo nestao tvoj tata, da ne čujemo njegov glas? Jesu li ga oteli Marsijanci? Je li zanijemio? – nastavljala je pjevušeći među nogama tvoje supruge – ili je samo sramežljiv? A ti si, dakle, dok su svi navaljivali da nešto kažeš ili učiniš, dok je tvoja supruga u trudovima urlala od boli, ti si mislio na psa svoje tetke, sklupčanog pod restoranskom stolicom. Bolničarke su te upitale i želiš li bolje vidjeti, želiš li možda doći naprijed. Ako začuje tatin glas, pogotovo ako te ugleda tamo vani, na svjetlu dana, možda će ga to potaknuti da žurnije izađe iz mraka u kojemu je čamio devet mjeseci. No ti si rukom pokazao da ti je draže ostati tamo gdje jesi, pokraj svoje supruge, i ona ti je zahvalno stisnula ruku. Za to si vrijeme – bez nekog osobitog osjećaja krivnje – mislio na crnoga kokera, koji je čitave večeri zatvorenih očiju ležao pod tetkinim stolcem i drijemao. Sjedili ste vani, u nekom planinskom mjestu sa stolovima poredanim na nizbrdici, a ona ti je govorila samo o psu i o strasti prema lovačkim psima. Promatrao si ga kako spava. U pola te misli tvoja je supruga zaurlala i zarila ti nokte u zapešće, da bi zatim nastavila pravilno disati.

Hajde, samo što nismo, uzbuđeno je rekla primalja. Tvoja je žena stala glasnije vikati, a ti si se u mislima vratio psu svoje tetke. Dok je ona govorila o svojoj strasti prema lovačkim psima, ti si promatrao toga kućnoga kokera, koji je odrastao u devedeset kvadratnih metara, uz hranu iz

limenke i gumeno pile za prijatelja. Zatim je prišao konobar i rekao vam neka se ne preplašite, da su s druge strane ograde veprovi, no da je to uobičajeno – primalja je u međuvremenu rekla: „Bravo, još malo pa si vani“ i tvoja ti je žena jače stisnula ruku – za taj planinski kraj. A zatim se – na to si mislio u rađaonici – pas otrgnuo i izletio ispod stolca, posve nagonski. S povodcem oko vrata projurio je kroz ogradu i vidjeli ste ga kako, onako malen, bijesno laje na veprove. Ustali ste sa stolaca – no u taj čas začuo se plač, nešto prelijepo i krhko, bio je to tvoj sin koji se rađao.

Naprava

Onda ti je jednoga dana majka objasnila što je to tajna. Došla je po tebe u školu i na povratku kući, u autu, objasnila ti je da otkriti nekome tajnu znači povjeriti mu ono najdragocjenije. Prema tome: kad dobijemo na čuvanje neku tajnu – rekla ti je usporavajući na semaforu – moramo paziti na to što smo dobili. Tajna – krenula je na zeleno, ne prestajući govoriti – to su nečije riječi za koje u svome trbuhu moramo pripremiti ležaj. Treba biti vješt – bila si gladna i pogledala si majku, no nisi se usudila prozboriti u tako svečanom trenutku – i progutati te riječi bez žvakanja, da se ne oštete. Dovoljno je saviti jezik unatrag i osjetiti kako tajna klizi jednjakom poput povorke riječi na nizbrdici. Kad jednom dosegnu dno – rekla ti je pred kućom – važno je da pronađu gnijezdo u kojemu će provesti ostatak svojih dana.

Nakon večere, dok je tvoj otac u kuhinji čitao novine, ona je sjela pored tebe na kauč i pojačala ton na televizoru. Obratila ti se tihim glasom i rekla da ti želi odati tajnu. Pogledala si je sa sjajem u očima. Zatim si progutala slinu – od uzbuđenja, naravno, no prije svega da raščistiš put pristižućem konvoju riječi – i rekla joj: „Spremna sam.“ Ona je onda još tišim glasom rekla da ima nekoga, da, ukratko, da postoji drugi muškarac, osim tvojega oca, i da se povremeno s njime viđa. I nasmijala se pritom, od nelagode. Taj drugi muškarac jako joj se sviđa, rekla ti je, i sad su njezine oči sjajile. Ti si riječ po riječ položila na jezik, gurnula ga natrag i osjetila kako klize jednjakom sve do gnijezda koje je već čekalo na njih. Otac je povirio da se požali na preglasan televizor i zatim se vratio u kuhinju.

Odonda si hodala uokolo s tom stvari u trbuhu. Odlazila bi u školu i slušala je kako kucka u tišini školskih zadataka. Promatrala bi druge da shvatiš čuju li je i oni, no oni su nasreću sjedili pognuti nad svojim bilježnicama. Prije večere, pišući zadaću za kuhinjskim stolom, slušala bi kako tajna kucka u trbuhu. No na svu sreću otac to nije primjećivao, a majka bi ti povremeno zavjerenički namignula. Za večerom bi pak govorila do iznemoglosti – brzo i glasnije od drugih – da se ne čuje kuckanje, i zatim šmugnula u sobu. Jednog je dana otac čuo kako teško dišeš – bili ste sami u kući, ti i on – pa ti je prislonio uho na grudi. Zatim je rekao: „Kako kuca!“ Ti si pomislila da je otkrio napravu, no on je prošaptao tek: „Zdrava si k'o riba.“

Zastava

Niste vidjeli trenutak kad su je vezali za ogradu. Vraćajući se kući jednog kasnog poslijepodneva, jednostavno ste je zatekli kako vijori s balkona. Vjetar bi je zgrabio, povukao za sobom, a potom ispustio kad bi mu dojadilo. Zastava bi osjetila da stiže i otvorila mu se, ponudila mu utrobu da je ispuni, a zatim, nakon što bi prohujao njome, klonula – onako ispražnjena – svevši se na puki komad tkanine. Prvog ste je dana promatrali sat vremena, čekajući da stigne zračni val, pa drugi za njim, i da vjetar, nadimajući je, razvije njezine tri boje. Svaki ste put brojili koliko će sekundi zastava vijoriti na vrhu vala – jedan, dva, tri, pet, dvadeset i četiri – prije nego što padne i pusti ga da ode.

Zatim je stigla jesen. Kiša ju je tjednima natapala i tek što bi je vjetar osušio, ubrzo bi je stala ponovno zalijevati. Iza zastave, s onu stranu prozora, neka je obitelj ručala i večerala, nedjeljom bi sjedili oko većeg stola, a subotom uvečer uz samo dva tanjura, za napola prostrtim stolom. Prva je zima bila blaga, zatim je stiglo proljeće, a s onu stranu prozora počeli su se svađati. Kad bi otac nervozan izlazio pušiti i zatim se vraćao unutra još bjesniji, vi ste se skrivali iza zastora u strahu da će vas otkriti. Jedne su nedjelje za većim stolom sjedili otac, majka i kći. Otac je naglo ustao, otišao do kuhinje i bacio na pod tanjur na kojemu je još bilo hrane, a vika je – očeva – doprla do vaše kuće na drugoj strani ceste.

Rano ljetno sunce malčice je izblijedilo zastavu. Primijetili ste to jednog kasnog poslijepodneva, vraćajući se kući: crvena je ustupila mjesto narančastoj, zelena je već napola izgubila boju. S onu stranu prozora nastavili su se svađati. Kćer ste sve rjeđe viđali, nikad za objedom. Uvečer bi otac često dokasna ostajao sam za stolom, a majka je nakon nekog vremena prestala sjedati kraj njega i uvjeravati ga da pođe za njom u spavaću sobu. Zatim je stiglo i drugo ljeto, koje je zastavi oduzelo još malo boje. Sunce trećeg i četvrtog, zajedno s jesenskim i zimskim kišama, odradilo je ostatak posla. Jedne ste nedjelje ugledali oca i majku kako ručaju sami, u tišini, bez riječi. No vani je puhao blag vjetar, donoseći smirenje. A na balkonu je, gotovo lijeno, vijorila bijela zastava.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License